

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Stanovske organizacije in državna uprava.

(Iz uradniških krogov.)

Nezadovoljni smo z razmerami v državni upravi. Vsepovsod vse zabavlja čez korupcijo in partizanstvo, toži, da se pogrezamo v materializmu, prav vsak se čuti poklicanega h kritiki, a nikdo ne zadenja s kritiko pri sebi. Nikdo ne čuti neskladnosti v tem, ako sam hodi po načelnih potih na se hkrati navdušuje za komode ideale, ki mu ne nalagajo nobenih žrtv, se opaja ob nekem nezdravem radikalizmu in pričakuje, da nas reši kak politični deus ex machina. Lastnih grehov ne vidimo samo z »visoko« politiko se pečemo, a ne pomišljamo, da je zdrava uprava rezultanta mnogoterih sil. Vidimo samo stranke, vse pričakujemo od strank a one niso — hvala Bogu niso — edini javni in edini politični činitelji. Svojo pomembno vlogo igralo v javnem življenju tudi še drugi činitelji.

Ne verjamem, da bi se našel kak politični najvež, ki bi si obetal od katerekoli stranke, da nam prinese zdravo, nepristransko upravo in temeljito izboljša sedanje razmere. In vendar je dobra uprava temelj in hrbtnica vsake države. Kdor pravi, da jo ljubi in se donaha s svojim nacionalizmom in patriotizmom, je tudi dolžan, da razmisli o potih in sredstvih, ki vedejo k ozdraviteli sedanjih razmer. Ako bomo prepuščali državljansko vzgojo zoli političnim strankam bomo zamani čakali na kak resen preokret.

Ne samo stranke, tudi drugi činitelji nosijo svoji večji ali manjši delež odgovornosti na razmah v državi. Ne da bi količkaj nadcenjeval pomena in moči stanovskih organizacij državnih nameščencev trdim da vršijo lahko prav pomembno vlogo pri prizadevanjih po iztrebljenju partizanstva in korupcije v upravi. Mnogo lahko storijo za državljansko in politično vzgojo svojih članov, za podvig stanovske in službene morale.

Nihče ne more utajiti, da se je duh materializma med državnimi nameščenci raznesel ne samo po krivdi strank da se sami kaj radi zatekajo na protekcijo k strankam, da celo sodelujejo pri političnih persekucijah lastnih tovarišev, jih izpodrivajo s pomočjo politične stranke ter sami na stežaj odpirajo vrata partizanstvu in korupciji v upravi. Ni neopravičena bojazn, da se bodo pri nas razmere v upravi še poslabšale, ko se starejša generacija uradništva popolnoma umakne mlajši.

Stanovske organizacije čaka baš v pogledu na mlajše članstvo velevažna

vzgojna naloga. Ne bo sicer sama ustvarila preokreta, a brez dvoma lahko na svoji način dosti pripomore k ozdravitelju razmer.

Stanovska zavest lahko postane jaka konstruktivna sila, ako se javlja v krepki zavesti članstva, da posameznik odgovarja za svoje javno in drugo delovanje stanu v celoti, ako se javlja v pravi kolegijski in politični strpljivosti napram stanovskemu tovarišu, ako članstvo navaia k spoznanju, da je vestnost v poklicu prva nacionalna dolžnost.

Ako organizacija stanovsko zavest in solidarnost v tem smislu programatično goji, ako izrablja v ta namen vsa razpoložljiva vzgojna sredstva in postopa z vso doslednostjo in strogoostjo se ji mora posrečiti da dvigne stanovsko disciplino na tako višino, da bo lahko z nekim uspehom paralizirala razkrajančiji vpliv političnih sil na upravo. Kjer pa se teh svojih nalog ne zaveda, kjer ji je politična stanovska in službena moralna v lastnih vrstah deveta briga, kjer se celo sama udinja političnim strankam, tam seve o njenem vzgojnem pomenu z nacionalnega in državnega vidika ne more biti več govora.

Svoje naloge v označeni smeri more stanovska organizacija le vršiti, ako varuje na vse strani svojo popolno neodvisnost in politično nevtralnost, ako se zaveda meji svoje politične moči in si ne stavlja nalog, za katere ni poklicana. Le tedaj jo bo tudi vsa politična javnost priznavala kot reprezentantko celega stanu in bo organizacija lahko ob vsaki politični konstelaciji z uspehom zastopala njegove interese.

Kakor hitro pa sprejema v svoj program cilje, naloge in ideje, ki ne morejo biti skupni vsem članom in s katerimi se postavljiva v nasprotstvo s katerokoli stranko, izgublja svoj funkcionalni pomen kot nekak politični regulator v državi, preneha biti politični faktor zase, žrtvuje stanovske interese političnim ciljem in postane privesek političnih strank.

Popolnoma vseeno je, ako potem povdaria svojo formalno neodvisnost od politične stranke. Ako je sprejela njeno politično ideologijo kot svojo in se postavila s tem v nasprotstvo z drugo stranko, je postala strankarsko - politično opredeljena organizacija, izgubila je pravico nastopati v imenu celega stanu in politično javnost se prav malo zanima za to, ali je formalno neodvisna ali ne. Taka stanovska organizacija deluje strankarskim

želi, več duha in navdušenja za kmetsko in vrtnarsko stvar. Vse izobraževanje in napredek naroda ostane polovičarski, dokler se ne bo udeležilo živahnije zanimanje učitelstva za življenje in resnične potrebe kmetkega ljudstva in dokler se ne bo omogočilo ožje in iskrenejši sodelovanju podeželja in inteligence pri ustvarjanju duševnega in gmetnega blagostanja naših slovenskih domačinah.

In če se ministrski gospodje ne spominjajo na kulturno poslanstvo kmetke misli in na kulturne zadatke vrtnarskega gibanja, je treba, da zakličejo učitelji, ki živijo med ljudstvom: »Nazaj k naravi! Spoštujemo kmetke grudo poiščimo vrtnarsko srečo!«

VACLAV DRŽAJ:

Cankar in mi.

Če bi bil Cankar še med živimi, bi sigurno prišel v roko »Hlapcev«, jih pregledal in izdal »Druzo predelano izdajo«, v kateri bi še bolj izrazilo narisan hlapce.

Resnici na ljubo moramo priznati, da je ostalo več ali manj vse tako kot

vplivom na upravo naravnost v roke in to zlo le še pospešuje. Kdor smatra zdravo, nepristransko upravo kot življensko potrebo države mora zato smatrati strankarsko usmerjeno stanovsko organizacijo državnega uradništva naravnost kot politično zlo.

Ne glede na to, pa je tudi z realno-političnega stališča skrajno kratkovidno in neodgovorno početje, spravljati usodo stanu v odvisnost od usode kakega političnega režima ter stanovski organizaciji nartiti naloge, za katere je poklicana predvsem politična stranka. Razmerje državne nameščence napram državi je razmerje delojemalca napram delodajalcu.

Če se tega razmerja zavedamo se bomo zavedali v organizaciji tudi, kako daleč sega njena dejanska moč. Nadcenjevanje lastne moči, vmešavanje v zadeve, ki jih stanovska organizacija ne more rešiti vede samo k brezsmiselnemu trošenju organizacijskih sil, dela mena stanovsko politiko neresno in nedosledno.

Moč organizacije je v tem da se nastavlja na zakon, da ima za seboj vse fav-

MIRKO VAUDA:

Proučujmo vprašanja podeželskega šolstva in učiteljstva.

(Konec.)

1. Otvoritev posebnega razpredelka za razprave o podeželskem šolstvu in učiteljstvu v našem strokovnem in našem stanovskem glasilu.

2. Apel na vsa učiteljska društva, da se z vso vnemo lotijo proučevanja teh vprašanj ter v svojih društvih ustanovijo posebne podeželske ped. did. odseke ali krožke, ki bodo vodili, zbirali, usmerjali in poglobili taka proučevanja s posebnim ozirom na tamošnje krajevne razmere.

3. Določitev enega referata iz tozadevne teme na prihodnji pokr. skupščini.

4. Zainteresiranje centra le UJU v Beogradu za to proučevalno akcijo.

5. Zainteresiranje šolskih oblasti, da s svojim vplivom moralno in s pomočjo državne blagaine gmetno podproto vsevažno akcijo in se v to svrhu pri višjih šolskih oblastih osnujejo oddelki ali določijo referenti za tozadevni delokrog.

ie bilo da je vsebina še vedno tista kot je bila, da je le forma dobila drugo lice, da bi se marsikdo od nas moral zadovoljiti s sličnim, ali pa z istim odgovorom kot ga servira Loizka v »Hlapcih« Minki.

Minka: »Ali sta bila bratovščino z mežnarjem?«

Loizka: »Ni mi je še ponudil: ali preden bo petelin dvakrat zapel, ga boš ti trikrat prosila zamo.«

Smelo lahko trdim, da se v prav ničemer nismo spremenili, da z mirno vestio lahko ponovim Jermanove besede iz »Hlapcev«:

»Glejte človek dandanašnji še svojemu najbližjemu ni zvest, ne bratu, ne prijatelju: in še sebi ni zvest. — Tisti, ki so Boga samega zasmehovali, klečeplazijo pred

negovimi nevrednimi hlanci: prei kletev, zdi molitev: beseda pa je votla slei ko prei zakaj njih srce je prazno...«

no mnenie, da se lahko istoveti s stanom kot takim, da ima svoje člane tako disciplinirane, da bo vsak v svoji stranki zastopal predvsem njene programatične zahteve.

Ponavliam: stanovska organizacija, varujoča svojo politično nevtralnost, vzgajajoča svoje članstvo k pravi stanovski zavesti in disciplini, lahko vrši velepomembno politično-vzgojno nalogo in postane lahko najboljša opora dobre, nepristranske državne uprave ki jo želimo vsi, ki nam je usoda države, njena rast in moč pri srcu.

Destruktivno delo vršijo vsi oni, ki v svoji politični strasti podrelijo stanovske interese kratkovidni strankarski politiki ki zanašajo v stanovsko organizacijo sporna politična načela, in vpregaio v strankarske namene ter povzročajo centlenie stanovskih organizacij ali zabranjujejo njih združitev.

To so najboljši pomagači korupcionistov. O njih bi se dalo napisati poglavje o patriotizmu, ki je drugačen v teoriji, drugačen v praksi.

Na naše (mariborsko okrajno) učiteljsko društvo pa stavim predlog: Osnujmo navedeni podeželsko-šolski ped. did. odsek, ki naj takoj stopi v stik z mariborskim ped. did. krožkom ter z njim skupno otvori ciklus predavanj kot nekak podeželsko-šolski teden. Obenem naj naš odsek v našem delokrogu organizira in vodi to proučevanje, zlasti pa naj skrbi, da se pri vsakem našem zborovanju predava o kaki točki iz proučevanja vprašanj podeželskega šolstva in učiteljstva. (Oba predloga soglasno sprejeta).

Prepričan sem, da s to akcijo raziasnimo dosti pri nas še neproučeni podeželski problem sploh, da dvignemo s to akcijo neupoštevano podeželsko šolo ter malo poslušano in še manj uslišano podeželsko učitelstvo ter tako šoli, učiteljstvu, mladini — cvetu, ponosu in bodočnosti celega naroda in torej vsej naši mili domovini čimprej in čim bliže priključimo:

»gospodarski, socialni in moralni »Vstajenja dan!«

Kaj hočem s temi besedami? Skromne so, tako so skromne, da jih božam plahe in bolestne; vendar upam, da bodo vsaj pri nekaterih našle varno zavetje.

Ustreči sem hotel želi, ki jo je nekoč izrazil tovariš na zborovanju: »Treba, da spoznavamo Cankarja.«

Ustreči sem hotel potrebi:

Da ne bomo podobni tisti lisici, ki je sedela pod trto in porekla: »Grozdie je prekislilo.«

Nič več kot to sem hotel in morda še to:

Da vržemo raz obraz masko, ki se je poslužuje več ali manj vsakdo.

In morda še četrto:

Da odkrito priznamo: dokaj gnilega je v našem bistvu.

In naj bo še peto:

Da se zavedamo, da bo le kleno zrnje obrodilo zdrav sad.

To je bil moj namen in molil sem:

Gospod stori, da dobi naš narod vzgojitelje, ki bodo vredni tega imena.

LISTEK.

Inž. C. J.:

Naše podeželje, šola in učiteljstvo.

(Konec.)

In ni res, da za kmeta zadostuje »praksa« in da ni treba iskati besed za govoranco pred kmetskim človekom. Temveč je res in je sreča, da je tako: tudi kmet ima srce, ki hrepeni na dobri, topli in goreči besedi, da ga spodbudi in okrepi za njegovo delo.

Zakaj so nekateri učitelji do naši deželi dosegli toliko najlepših uspehov med kmetskim narodom in mladino? Zato, ker se je jasno videlo v njih prepričanje in hubezen za kmetsko stvar. Pa naše ljudstvo potrebuje še novih mladih apostolov, prepričanih, gorečih apostolov.

Zadnje čase se menda kuje pri nas neki zakon glede povzdiga učiteljske izobrazbe. Pa bi jaz pripomnil: vsa izobrazba bo ostala kilava in domanikljiva in vsa delo za narod bo streljalo mimo ciljev, dokler ne bo vzraslo v naših učiteljih, zlasti pri tistih, ki službujejo na de-

Naročnike za 9. in 10. številko Zvončka nam javite nemudoma.